

בבא מציעא פ"א

אמר לו שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשענה שמחזירה
למדנו במשנה, שאומן שאמר לבעל הכלי טול את
שלך והבא מעות, עד שלוקח, הרי האומן שומר חנם
על הכלי. ומביאה הגמרא ששנינו במשנה בפרק השואל, שואל שאמר למשאל
שלח לי ביד עבדך או שלוחך, ושלחה ומתה כדרכה בדרך קודם שתכנס לביתו
של השואל, השואל חייב באונסים. שמשעה שהמשאל מסרה לשלוחו במצות
השואל, השואל נתחייב באונסיה³¹⁷. וכן בשעה שהשואל מסרה ליד השליח
להשיבה לבעלה, והמשאל לא אמר לו שלחה לי ביד פלוני ומתה, חייב, שלא
עמדה ברשות המשאל.

כשהחזירה בימי שאלתה
אמר רפרם בר פפא בשם רב חסדא, לא אמרו שהשואל
חייב כל זמן שלא באה ליד המשאל, אלא כשהחזירה
בתוך ימי שאילתה³¹⁸. אבל אם החזירה לאחר ימי שאילתה, פטור. ואפילו אם מתה
בביתו של השואל משכלו ימי השאלה, אינו שואל עליה. הקשה רב נחמן בר פפא
ממה ששנינו במשנה, וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם. משמע
שרק משום שגילה שאינו רוצה לשמור, אבל אם רק אמר לו שסיים עדיין נחשב
לשומר שכר³¹⁹. וגם בשואל אפילו שהבעלים ידעו שימי השאילה כלו הוא עדיין
שואל? דוחה הגמרא שלא תדייק כך³²⁰, אלא תדייק שאם האומן אמר לבעלים,
הבא מעות וטול את שלך הוא שומר שכר. מפני שגילה דעתו שהוא תופס בחפץ,
עד שישלם לו את שכרו. אבל אם הוא אמר גמרתיו ואתה יכול לקחתו ותשלם לי
בנפרד, הוא שומר חנם³²¹.

טול את שלך והבא מעות לא טילק שואלת הגמרא, אם כן מדוע שנינו, וכולן שאמרו טול
עצמו והוא עדיין שומר
את שלך והבא מעות שומר חנם. התנא יאמר שכשאמר
גמרתיו הוא שומר חנם, וכל שכן כשאמר טול את שלך? מבארת הגמרא, החידוש
במה שאמרה המשנה 'טול את שלך', שלא נאמר שאינו אפילו שומר חנם, מפני
שאמר לו שאינו שומרו לו עוד. ולכן התנא אומר שהאמן אמר לו שאינו תופסו על
שכרו. ויש אומרים, שרב נחמן בר פפא אמר אף אנו שנינו, וכולן שאמרו טול את
317 ואם לא אמר לו שלח אלא המשאל שלחה לו, כשאמר לו השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלחה ומתה
בדרך פטור. רש"י.

318 אמר לו השאילני עד זמן פלוני והחזירה בתוך הזמן שהדין השאלה לא כלתה עד שתבוא ליד בעלים. רש"י.
319 תוס' הקשו אולי נאמר שהוא ש"ש אפ' שגמר מלאכתו מפני שהוא תופסו עבור שכרו. וי"ל שמה שתופסו
עבור שכר אינו מועיל אלא בעוד שהוא משתכר באומנותו. תוס'.
320 אע"ג שגמרתיו אינו אלא שומר חנם מפני שנגמרה מלאכתו, כאן כשמפרש שלא יטול עד שיתן מעות הוא
ש"ש. תוס'.

321 כל זמן שלא גילה דעתו ולא אומרים שהוא תופס עבור שכרו כלתה שמירת שכר פעולה. מכך שגמר אותו
והודיעו על כך. וגם בשואל כלתה שמירת השאלה כיון שהבעלים ידעו שכלו ימי השאלה. שהרי אינו צריך
להודיעו שהרי הוא יודע לכמה ימים השאילה לו. רש"י.

שלך והבא מעות שומר חנם, והוא הדין כשהאומן אמר לבעל הבית גמרתיו הוא שומר חנם³²². ואומרת הגמרא שאין ראייה ויתכן שאם הוא אמר גמרתיו הוא שומר שכר, אלא שאם האומן אמר לו טול את שלך והבא מעות הדין שונה.

הונא ב"מ הקשה סתירה בין הונא מר בר מרימר ישב לפני רבינא והקשה שיש סתירה בין מה ששנינו במשנתנו, וכולן שאמרו טול את שלך והבא מעות שומר חנם. והוא הדין שאם אמר גמרתיו הוא שומר חנם. וקשה ממה ששנינו במשנה בפרק השואל, אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב, וכן בשעה שמחזירה³²³? ותירץ שרפרם בר פפא אמר בשם רב חסדא שהמשנה בפרק השואל לא נאמרה אלא כשהחזיר בתוך ימי שאילתה, אבל אם החזיר לאחר ימי שאילתה השואל יהיה פטור.

אמימר א' פטור משואל וחייב כש"ש הואיל ונהנה מהנה הסתפקה הגמרא, מה הדין אם החזירה ללא ידיעת השואל לאחר ימי שאילתה, האם הוא פטור מדין שואל מאונסין וחייב כשומר שכר. או שהוא אינו אפילו שומר שכר? אמר אמימר, מסתבר שהוא פטור משואל וחייב כשומר שכר. הואיל ונהנה בשאלה, מוכן להיות עליה שומר שכר עד שתגיע ליד הבעלים.

ובברייתא שנינו כדברי אמימר, הלוקח כלים מבית האומן לשגרן לבית חמיו, כסבלונות לארוסתו. ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן. ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שבהן³²⁴. ונאנסו בהליכה חייב³²⁵, בחזירה פטור³²⁶. אבל חייב בגניבה ואבידה מפני שהוא כשומר שכר אחרי ששמירת המקח כלתה, הואיל ונהנה מהנה. וכל שכן ששואל שלא נתן למשאל דבר הוא שומר שכר בחזרה הואיל ונהנה מהנה, כדברי אמימר.

אם לא אמכור את היין אחזירנו ונאנס בחזרה הגמרא מביאה מעשה באדם שמכר יין ור"נ חייב לשלם שיכול למכרו בחזרה לחברו, ואמר לו אביא אותו למקום פלוני אם ימכר שם מוטב, ואם לא אחזירנו לך. והלך ולא מכרו, ובדרך חזרתו נאנס. ובאו לפני רב נחמן וחייבו לשלם. והקשה רבה לרב נחמן הרי שנינו בברייתא, נאנסו בהליכה חייב ובחזרה פטור, מפני שהוא כנושא שכר? ואמר לו רב נחמן אין נחשב לו לחזרה אלא להליכה, שהרי אם ימצא מי שיקנה את היין בחזרתו האם

322 ונקט טול את שלך ללמד שהוא שומר חנם ולא הסתלק מהשמירה. רש"י.

323 וכל כמה שהמשאל לא אמר לו שלח היא עומדת ברשות השואל, כמו שבשעת השאלה היא עומדת ברשות המשאל עד שיאמר לו השואל שלח. והגמ' הבינה בס"ד שהוא אמר משכלו ימי השאלה שהוא דומה לגמרתיו. רש"י.

324 שיחזיקו לי טובה שפקדתיים בסבלונות. רש"י.

325 הואיל וקצץ דמיהן ומשכסם לשם לקיחה הם לקוחין בידו עד שידע שאינה לקוחה. כמו שא' שמואל במוכר את הספינה הלוקח כלי מן האומן על מנת לבקרו ואם אין בו מום יקחנו ונאנס בידו חייב והוא שדמיה קצובים. רש"י.

326 בחזרה אחרי שכלתה שמירת המקח הוא כשומר שכר ולא כשואל הואיל ונהנה שהתפאר בהן. אפילו ששילם לפי טובת הנאה, וכל שכן בשואל הוא שומר שכר שלא נתן לו דבר כדברי אמימר. רש"י

ר"פ א' שמור לי היום ואשמור לך למדנו במשנה שהאומר שמור לי ואשמור לך, הרי מחר ואינו שמירה בבעלים הוא כשומר שכר. הגמרא שואלת, והרי היא שמירה

בבעלים³²⁷ ששניהם שומרים יחד זה לזה? אמר רב פפא, שאמר לו שמור לי היום, ואשמור לך למחר. וכן שנינו בברייתא, שמור לי ואשמור לך, השאילני ואשאלך, שמור לי ואשאלך, השאילני ואשמור לך, כולן נעשו שומרי שכר זה לזה. אבל אינו שואל להתחייב באונסין, שאין כל הנאה שלו. שואלת הגמרא, מדוע הוא חייב כשומר שכר הרי אם אמר שמור לי ואשמר לך היא שמירה בבעלים³²⁸? אמר רב פפא שאמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר.

מוכרי אהל א' לא' מהם אפה לנו היום וא' להם מעשה במוכרי 'אהל' שהוא חומר לכיבוס שמרו גלימתי ונגנבה ור"פ חייבם לשלם בגדים³²⁹, שכל יום היה אחד מהם אופה

להם. יום אחד אמרו לאחד מהם לך אפה לנו³³⁰, ואמר להם שמרו לי את גלימתי, עד שבא פשעו בה ונגנבה. ובאו לפני רב פפא וחייבם לשלם. שאלו החכמים את רב פפא, מדוע הוא חייב אותם, הרי היא פשיעה בבעלים, שהרי הוא אפה עבורם. ורב פפא התבייש. ולבסוף התגלה שבאותה השעה הוא היה שותה שיכר ולא אפה להם. ולא היה עמם במלאכתם, ואינה פשיעה בבעלים.

למ"ד פשיעה בבעלים חייב מדוע ר"פ התבייש אלא אותו יום לא היה יומו והם ש"ש

בבעלים פטור מוכן מה שרב פפא התבייש. אבל למי שאמר שפשיעה בבעלים חייב³³¹, מדוע הוא התבייש³³²? אלא אותו היום לא היה תורו של אותו אדם לאפות, והם אמרו לו אפה לנו אתה. והוא אמר להם, בשכר שאני אאפה לכם היום, אתם תשמרו את הגלימה שלי, והם נעשו שומרי שכר. עד שבא נגנבה הגלימה, וכשבאו לפני רב פפא חייב אותם לשלם. ואמרו לו החכמים הרי היא שמירה בבעלים? ורב פפא התבייש. ולבסוף התגלה שבאותה שעה היה שותה שיכר, ועדיין לא התחיל לאפות³³³.

327 שהרי בעליו של חפץ זה שנגנב היה במלאכתו של השומר. שהרי אף הוא היה שומר לו. וכתוב "אם בעליו עמו לא ישלם" עמו במלאכתו. ודין זה הוא בכל השומרים. רש"י.

328 אבל השאילני כליך ואני אשאל לך כלי, שמור לי ואשאלך, או השאילני ואשמור לך אין כאן בעלים של חפץ במלאכתו של שומר. רש"י.

329 והוא עשב ויש אומרים אהלות והוא מין בושם. רש"י.

330 הגמרא חשבה בס"ד שאותו יום היה היום שלו והם לא היו בשמירת תליתו אלא כשומרי חנם צריך לומר שפשעו בה שאם לא פשעו הם אינם חייבים. רש"י.

331 מפני שלא נאמר הפטור בבעלים אלא בשואל ושומר שכר שחייבם בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחייבו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום "בעליו עמו" הואיל ופשע. רש"י.

332 וקשה מהמעשה של ר"פ על מי שאמר חייב, שהרי רב אחא ורבינא שהיו אחרי ר"פ נחלקו בו. תוס'.

333 ונמצא שבשעה שהם נעשו שומרים לא מסר עצמו להיות מלאכתן עליו. אבל אם נתעסק מיד ואפה ולאחר שאפה שותה שיכר ובאותה שעה אבדה תליתו היא פשיעה בבעלים. הואיל וכשנעשו שומרים היה במלאכתן והגמרא או' לקמן, היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה. רש"י.

רבא חייב את מי ששאל סודר של חברו ונאנס מביאה הגמרא מעשה בשני אנשים שהלכו והתגלה שבאותה שעה הוא שתה שיכר

בדרך, האחד ארוך והאחד גוץ. הארוך רכב על חמור ולבש סדין של פשתן, שמים אינם מכבידים אותו כל כך. הגוץ שהלך ברגל התכסה בסרביל של צמר, שהרבה מים נבלעים בו ומכבידים אותו. כשהגיעו לנהר פשט הגוץ את הסרביל והניחו על החמור, ולקח את הסדין ונתכסה בו, ושטפו המים את הסדין. באו לפני רבא, וחייב אותו לשלם. שאלו החכמים את רבא, מדוע חייבת אותו הרי היא שאלה בבעלים. שבשעת השאלה המשאיל היה במלאכתו של השואל ונשא את הסרביל שלו על חמורו, והעביר אותו? ורבא התבייש, ולבסוף התגלה שהוא לקח את הסדין בלא דעתו והחזירו בלא דעתו.

לא אומרים מה לי לשקר אדם השכיר חמור ואמר לו אל תלך בדרך נהר פקוד שיש בה במקום עדים מים, לך בדרך נרש שאין בה מים. והלך בדרך נהר פקוד, והחמור מת. וכשבא למשכיר אמר לו השוכר, שאכן הלך בדרך נהר פקוד אבל לא היו שם מים. ואמר רבא, נאמין לו מכח דין 'מייגר' שלא היו שם מים. מפני שאם היה רוצה לשקר, היה אומר שהלך בדרך נרש. אמר לו אביי, לא אומרים 'מה לי לשקר' מפני שהוא 'מייגר' במקום עדים. 'אנן סהדי', אנחנו עדים שאותו הדרך אינה בלא מים.

א' הנח לפניך אינו ש"ח ולא ש"ש, למדנו במשנה שהאומר לחברו 'שמור לי' ואמר לו פסק באומר 'הנח' סתם הנח לפני, שומר חנם. אמר רב הונא, אם אמר לו הנח לפניך אינו לא שומר חנם, ולא שומר שכר. כיון שאמר לו הנח לפניך, הוא אמר לו שב ושמור לך. והסתפקו בגמרא מה הדין כשאמר לו 'הנח' בסתם. ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו, שמור לי ואמר לו הנח לפני שומר חנם. ומשמע שאם אמר הנח סתם אינו שומר כלל. דוחה הגמרא אדרבה ממה שאמר רב הונא שאם אמר הנח לפניך אינו לא שומר חנם ולא שומר שכר. נדייק שאם אמר הנח סתם הוא שומר חנם. אלא מכאן אי אפשר לדייק.

הכניס ברשות בעל חצר חייב רבי אר' אינו ואומרת הגמרא שלכאורה תנאים נחלקו בדבר. חייב עד שיקבל עליו בעה"ב לשמור ששנינו, קדר שהכניס קדירותיו או שורו או פירותיו ברשות בעל חצר, בעל החצר חייב בנזקו. מפני שכשאמר לו הכנס הוא אמר לו הכנס ואשמור לך³³⁴. רבי אומר בכולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור. מפני שאמר לו הכנס ושב ושמור לך³³⁵. דוחה הגמרא, אולי חכמים לא אמרו זאת אלא בחצר שהיא בת שמירה³³⁶. וכשאמר לו הכנס, אמר לו הכנס ואשמור לך שאין השמירה קשה עלי. אבל בשוק שאינו בר שמירה התכוון 'הכנס

334 וה"ה הנח סתם בשוק. רש"י.

335 וה"ה הנח סתם בשוק.

336 שאין אדם מכניס דבר לתוכה אלא להשתמר בה שאין טורח בשמירתה. רש"י.

ושב ושמור לך'. ויתכן שגם רבי יאמר, שדווקא שם צריך לקבל לשמור בפירוש מפני שכדי להכנס אליה הוא צריך לקבל רשות של בעל החצר³³⁷. אבל בשוק שאינו צריך לקבל את רשותו, הוא אמר הכנס ואשמור לך.

המלוה על המשכון ואבד המשכון ישבע ויטול שאומרת הגמרא, שלכאורה המשנה מעותיו דר"א רע"א אבד משכון אבדו מעותיו

שומר שכר, אינה כרבי אליעזר. ששנינו בברייתא, המלוה את חבירו על המשכון ואבד, ישבע שלא פשע³³⁸ ויטול מעותיו, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר, יכול לומר לו כלום הליתני אלא על המשכון, אבד המשכון אבדו מעותיך. אבל הלוהו אלף זוז בשטר והניח לו משכון עליהם, דברי הכל אבד המשכון אבדו מעותיו³³⁹ ³⁴⁰. דוחה הגמרא, שיש לחלק, שכשמשכנו בשעת הלואתו, אז סובר רבי אליעזר שהוא שומר חנם. והמשנה מדברת כשמשכנו שלא בשעת הלואתו,

ואז הוא שומר שכר כיון שמשכנו על פי בית דין ובודאי לקחו לגוביינא. שואלת הגמרא, הרי בשניהם שנינו, הלוהו על המשכון³⁴¹, ומשמע שהוא בשעת הלואה?

וא"ל לומר כאן שהלוהו מעות כאן שהלוהו אלא שאומרת הגמרא, רבי אליעזר אומר שהוא פירות וכל המשנה היא רבי יהודה שומר חנם כשהלוהו מעות. והמשנה אומרת

שהוא שומר שכר שהלוהו פירות. שואלת הגמרא, הרי ממה ששנינו בסיפא, רבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם, הלוהו פירות שומר שכר. נשמע שלתנא קמא אין הבדל ביניהם? עונה הגמרא, כל המשנה היא כרבי יהודה, ויש להשלים ולשנות. הלוהו על המשכון שומר שכר, במה דברים אמורים שהלוהו פירות. אבל הלוהו מעות שומר חנם. שרבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם, הלוהו פירות שומר שכר.

שואלת הגמרא, אם כן מעמידים את המשנה שלא כרבי עקיבא. שהרי שנינו, אבל אם הלוהו מעות שומר חנם. והרי קיימא לן במסכת סנהדרין בכל הברייתות שנסתמו. סתם משנה רבי מאיר, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון. וכולם נשנו לפי רבי עקיבא. אלא יש לומר שהמשנה היא שלא רבי אליעזר.

337 ובעל החצר אמר שהוא נותן לו רשות להכנס, אבל בעל החצר לא קיבל עלי לשמור, אלא שהוא ישמור.
338 הוא שומר חנם עליו שאין אדם נוטל משכונו לגוביינא אלא להיות בטוח במעותיו שלא יוכל לכפור, ולעולם הוא עליו שומר חנם שאם אבד יגבה ממקום אחר. רש"י.

339 שהרי לקח את המשכון ודאי לגוביינא לגבות הימנו סתם שטר יש בו שעבוד קרקעות, ויש לו מהיכן לגבות. וגם אינו יכול לכפור בשטר והוא לא מחזיק בו לזכרון דברים. רש"י

340 ר"א מודה בכך מפני שהוא שלא בשעת הלואה והמשכון קונה. ושטר שנקט לאו דוקא אלא לומר שמדובר שלא בשעת הלואה. אבל ברישא שחולקים הוא בשעת הלואה. תוס'.

341 משמע שהמלוה על המשכון הוא בשעת הלואה. וקשה שבפרק השולח אמר המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אינו משמט ומפרש שם שאינו משמט מפני שקונה מדר' יצחק, שאמר שבע"ח קונה משכון. והרי ר' יצחק א' רק שלא בשעת הלואה. וי"ל שכיון שבעל חוב קונה משכון שלא בשעת הלואה מדרבי יצחק, אם כן במשכון בשעת הלואה אינו משמט, מפני ששיעבודו אלים ונחשב של אחיך בידך. וכן בפסחים עובר עליו בכל יראה משום שיעבודו הוא נחשב כשל ישראל. תוס'.

